

"לדורות"

סיפוריהם של ניצולי השואה החיים בישראל שאלון לרישום קורות ניצולת/ת השואה

איסוף סיפוריהם של ניצולי השואה הוא אחד המרכיבים החשובים ביותר בשימור הזיכרון ובהנחלתו לדורות הבאים. לכן, המידע על קורותיהם של הניצולים חיוני מאוד לחוקרים ולבני הדורות הבאים. בעזרת מידע זה אפשר יהיה להכיר את הסיפורים הפרטיים המרכיבים את התמונה הרחבה של תקופת השואה. לסיפור האישי שלכם יש חשיבות לאומית, מחקרית וחינוכית. אוסף הסיפורים יעלה לאתר אינטרנט מיוחד שכתובתו www.ledorot.gov.il

את השאלון המלא נא לשלוח לדוא"ל: ledorot@pmo.gov.il פרטים נוספים ושאלות בטלפון כוכבית *8840

נא למלא את הפרטים האישיים בנספח ולאשר בחתימתכם את פרסום הסיפור באתר.

יש לשלוח את הנספח בדואר: ת.ד. 2512 מגדלי ויטה בני ברק 5112401 או בפקס: 02-5605034

ניתן לסרוק את הנספח ולהעבירו בדוא"ל בצמוד לשאלון.

שם משפחה ושם פרטי כיום

שם משפחה: מוזס	שם פרטי: צפורה
----------------	----------------

פרטים אישיים לפני השואה ובתקופתה

יש לרשום שמות ומקומות באותיות בדפוס (גם בלועזית) במקומות המסומנים

שם משפחה לפני המלחמה או בתקופתה: ריינר	בלועזית REINER	שם נעורים:
שם פרטי לפני המלחמה או בתקופתה: זוסי	בלועזית ZUSI	מין: נקבה
מקום לידה (ישוב, מחוז): בודפשט	בלועזית BUDAPEST	ארץ לידה: הונגריה
שם פרטי של האב: יוסף יהודה ריינר	שם פרטי ושם נעורים של האם: חמדה אירן (Iren)	
שם פרטי של האישה/הבעל (אם היה/תה נשוי/נשואה לפני המלחמה):	שם נעורים של האישה:	
מקום מגורים קבוע לפני המלחמה: בודפשט	בלועזית BUDAPEST	ארץ המגורים: הונגריה
השכלה/תואר אקדמי לפני המלחמה: תלמידת בית ספר	מקצוע לפני המלחמה:	חבר בארגון או בתנועה:
מקומות מגורים בתקופת המלחמה (ישוב, מחוז, ארץ): בודפשט הונגריה		
האם היית בגטאות? אילו ומתי? גטו בבודפשט בשנת 1944		
האם היית במחנות? אילו ומתי? גרמניה ברגן בלזן 9.7.44-29.11.44		
מקום השחרור: שוויץ	תאריך השחרור: 1945	

לאן עברת/חזרת לאחר השחרור (ציין מקום)? משוויץ לאיטליה ואז באוניה לחיפה ומשם למחנה עתלית		האם שהית במחנה עקורים? שם המחנה?
שם האנייה (אם עלה בדרך הים):	שנת עליה: 1945	מקומות/מחנות בדרך לארץ:

אנא ספרי/י על קורותיך לפני המלחמה

(ציוני דרך: משפחה, סביבה, ילדות ולימודים, עבודה, חברות בארגון): נא לכתוב בגוף ראשון

נולדתי בבודפשט בהונגריה בשנת 1933, הייתי בת רביעית מתוך תשעה אחים. לא היה כסף בבית אבל לא הייתה הרגשה של עוני. גדלתי בבית מאוד ציוני, בשנים הראשונות למדתי בגן יהודי ואחר כך בבית ספר יהודי "אגודת ישראל". אבא עבד בתור מורה לילדי בודפשט והיה ציוני גדול ורצה כל הזמן לעלות לארץ ישראל והיה חבר בתנועת "המזרחי"

נא ספרי/י על קורותיך בזמן המלחמה

(ציוני דרך: מעצר וגירוש, גטאות, מחנות וצעדות מוות, במסתור או בזהות בדויה ושם בדוי, פעילות ותפקידים ביוזנראט/תנועות נוער/מחתרת/פרטיזנים, השתתפות בבריחה/התנגדות/לחימה, האם אדם/ארגון יהודי/לא יהודי סייע באופן משמעותי להצלתך; בריחה/הגירה בכפייה, פינוי/אווקואציה למרכז ברית המועצות):

בודפשט הונגריה היה המקום האחרון אליו הגרמנים נכנסו, אבא שלי הרגיש שנים שהמקום שלנו לא בהונגריה אלא בארץ ישראל. לדודים הוא היה אומר תמיד: "אתם תיקחו את הרכוש שלכם לשוויץ ואחר כך תיסעו לארץ ישראל". בהונגריה היהודים לא האמינו כל כך למה שקורה עד שהתחילו לשמוע מה קורה בפולניה ובצ'כוסלובקיה. הרבי מבלז' שהיה רב גדול בפולניה ברח מפולניה לבודפשט, חיפשו אותו לאישה והבריחו אותו לבודפשט וכשהגיע שאלו מי מוכן לתת את הדירה שלו לרב מבלז', אבא שלי הצביע ומסר את הדירה שלנו ואנחנו עברנו למקום החופשה אליו היינו יוצאים בקיץ "בודה", זה היה בחורף וזה היה מאוד קשה, היה קר והיינו מחממים אבנים ושמים במיטה כדי לחמם.

הייתי בכיתה ד' כשמסרנו את הדירה לרב מבלז' והוא גר שם כמה חודשים. לפני שהרב מבלז' נסע לארץ ישראל הוא הזמין את המשפחה שלי לבית שמסרנו לו, הגבאי חתך תפוח או שניים וחילק חתיכה לכל ילד, חיכינו להיכנס לרב כי היינו מוזמנים, כשנכנסנו הוא ביקש שנגיד ברכה והוא בירך אותנו שנגיע לארץ ישראל בשלום. הברכה הזו התנה לנו הרגשה טובה, בעיקר לאבא שלי. עוד כשהיינו בהונגריה התחילו לאסוף את היהודים לגור במקום אחד, בדירה איתנו גרו עוד 2 משפחות. אני זוכרת שכשהגרמנים נכנסו לבודפשט הם הגיעו לבית הספר ואמרו לכל התלמידים והמורים לרדת למרתף ולעמוד ליד הקירות, חשבנו שיהיו יריות, הם עשו את זה בחג לאומי הונגרי ב-15.5.44, זה היה ממש בהתחלה של כניסת הגרמנים, הם הורידו אותנו למרתף וספרו אותנו, זה היה משהו מפחיד מאוד, הגדולים ממש רעדו וכבר שם הרגישו לאיזה כיוון זה הולך. היהודים התחילו ללכת עם טלאי צהוב ואספו אותנו לצנטרום מרכזי.

באותה תקופה (עדיין ב-44) התחלנו להתכונן ידענו שנצטרך לצאת, אבא שמע על רכבת קסטנר והוא נרשם לרכבת דרך תנועת מזרחי, רצו שאבא יעלה לרכבת רק עם ארבעה ילדים אך אבא לא הסכים ואמר "איפה אני אשאיר את השאר?" לקראת הנסיעה אמא החלה להתכונן ואפתה עוגיות יבשות לדרך. עלינו לרכבת של קסטנר, הרבה אנשים עלו לרכבת למרות שלא שילמו ולא היו רשומים, היו המון יהודים שברחו מפולניה להונגריה ועלו לרכבת, הרכבת התחילה לנסוע. פתאום הרכבת עצרה באיזה כפר ליומיים והיהודים התחילו לדאוג מאוד והיו צריכים לשלם הרבה כסף כדי שהרכבת תתחיל לנסוע שוב. ביומיים שהרכבת עמדה אבא שלי עבר בכל הקרונות ואמר "היהודים יקרים אל תדאגו, לי יש ברכה מהרב בלז' שנגיע בשלום לארץ ישראל" זה הרגיע אותם ובטח הרגיע את אבא שלי.

נסענו ברכבת עוד כמה ימים, ישבנו על הרצפה, אז הגענו לקראת גרמניה ובכניסה לגרמניה נצרה הרכבת והתחלנו לקבל פקודות, חילקו אותנו לגברים לחוד ונשים לחוד ולקחו אותנו להתרחץ, אז התחילה פאניקה גדולה כי אנשים כבר ידעו מה שקורה ולא היו תמימים כמו פעם והייתה לידי חברה פולניה שאמרה לי "אני פוחדת מהגז" ואני לא הבנתי על מה היא מדברת. זה היה בשעות הבוקר ועד הערב לא פגשנו את הגברים. באמת התרחצנו והיינו ערומים כל הזמן כי הגרמנים רצו לנקות

הבגדים שלא נביא איתנו חיידקים, לא ידענו מה קורה וחשבנו שזה הסוף. איך שנכנסנו למקום 2 הספרים שישבו שם החלו לפי מראית עין לגזוז את השיער למי שחשבו. היינו 1600 איש ולקח עד הערב עד שכולם סיימו. בסוף לא קיבלנו גז ורק התרחצנו והחזירו את הבגדים והתלבשנו והתחלנו לנסוע.

הגענו למחנה ברגן-בלזן, היה חשוך ונכנסנו לצריפים עם 3 קומות של מיטות, אחת על השנייה והיו שם עכברים ועכברושים. זה היה נקרא מחנה עם פרוטקציה, הקבוצה של קסטנר ולא היינו צריכים לצאת לעבוד. היהודים במחנה התחלו להתארגן והקימו בית ספר וגן לילדים. בבוקר היינו צריכים לצאת למסדר ולעמוד חמש חמש כדי שיספרו אותנו ואחרי זה הביאו לנו קצת אוכל ומים. הספירה הייתה קורית בכל מזג אוויר גם בקור וגם בשמש חזקה. נתנו לנו לאכול מרק רק עם קליפות וכולם אהבו את זה ורבו על זה ורק חיכו שישגיע המרק החם. היינו רעבים וכל הזמן חשבנו מה נבשל כשנצא מכאן. אבי היה אומר: אם הקב"ה יגאל אותנו מהמצב הזה אסתפק רק בלחם ובצל". התחלנו להתרגל לחיים במחנה ועבר שבוע ועוד שבוע, כמה פעמים הוציאו אותנו להתרחץ והיו כאלה שחשבו שלוקחים אותנו לגז, לא היה אמון בגרמנים. הם השגיחו עלינו שלא נברח אבל לא היה לאן לברוח.

אחרי שישה שבועות הגיע קסטנר ואספו את כל היהודים מהקבוצה והסבירו ש- 600 יהודים ייצאו מחר לשוויץ והיתר בעוד חודש אבל זה לא היה חודש אלא ארבעה וחצי חודשים, הם יצאו ואנחנו נשארנו. בוקר אחד הכריזו "יהודים תאספו את הדברים שלכם" ויצאנו לרכבת, זה היה בשעות הבוקר והיה קור ושלג וזה היה מרחק גדול ללכת. כל הזמן שאלנו "מתי מגיעים?". יום שלם עד הערב הלכנו וזה היה קשה. הגענו בחושך לתחנת רכבת ושם חיכינו 3 שעות לפחות. זה היה לקראת סוף המלחמה וכבר שמענו שגרמניה מופצצת ולא ידענו מה יקרה לנו, או שישגיעו הפצצות מלמעלה או שהגרמנים יגמרו אותנו. בלילה, באחת או אחת וחצי הגיעה רכבת בהמות ונסענו והגענו לתחנה בגבול של שוויץ, בצד של שוויץ היו אורות ובצד של גרמניה היה חושך. עלו חיילים שוויצרים לרכבת והורידו אותנו ושמו אותנו בחדר גדול עם מזרונים ואכלנו ארוחת ערב, במקום הייתה שמירה של חיילים. אחותי הקטנה יצאה לשירותים וכשהיא חזרה היא חזרה עם חפיסת שוקולד שנתן לה אחד החיילים ואז כל הילדים ביקשו לצאת לשירותים. השוקולד הזה היה ממש סנסציה. לאחר מכן לקחו אותנו למקום נוח יותר שנקרא קו. בשער תמיד עמדו חיילים לילדים נתנו קצת לצאת, עשינו מזחלות כדי שנוכל לגלוש בשלג וראינו אנשים שעושים סקי. בשוויץ גם ארגנו בית ספר לילדים.

אנא ספרי/ על קורותיך מתום המלחמה ועד עלייתך לארץ
(ציוני דרך: השחרור וחזרה הביתה, חיים אחרי המלחמה, בריחה, העפלה/ עליה):

משוויץ המשכנו לאיטליה ומאיטליה הפלגנו כמה שבועות ארוכים בהם הקאנו את נשמתנו אבל היה מצב רוח טוב כי ידענו שאנו בדרך לארץ ישראל. הגענו לחיפה והייתה שמחה גדולה אבל משם לקחו אותנו הבריטים למחנה המעצר בעתלית ושם שהינו כשבועיים. ממחנה עתלית הסוכנות לקחה אותנו באוטובוס לקריית שמואל שבקריות ושם קיבלנו 2 ביתנים ליד הים שהסוכנות נתנה לנו והרגשנו כמו בגן עדן.

נא ספרי/ על חיך בארץ
(ציוני דרך: לימודים/ תעסוקה, שירות צבאי, פעילות ציבורית או תרבותית, משפחה/ דורות המשך וכו'):

הלכתי לפנימית "תחיה" בפתח תקוה והייתי חוזרת פעם בחודשיים הביתה כי לא היה לנו כסף לנסיעות. אחרי שנה וחצי עברתי לפנימית "בתי" ברעננה. כשהכריזו על הקמת המדינה כל התלמידות רקדו ושמחו מאוד.

בגיל 16 חזרתי לגור בבית ובבוקר עבדתי כעוזרת גננת והרווחתי כסף ובבוקר עשיתי קורסים שאהבתי. בגיל 17 הלכתי ללמוד להיות אחות ב, שערי צדק" ואחר כך ב"ביקור חולים" בירושלים. קיבלתי תעודת אחות וחזרתי הביתה ועבדתי במחלקת תינוקות בבית חולים "אלישע" בשכונת הכרמל. לאחר מכן בגיל 19 התחתנתי באמצעות שידוך עם בעלי מנחם ונולדו לנו חמישה ילדים.

ד ושם

המשרד לאזרחים ותיקים